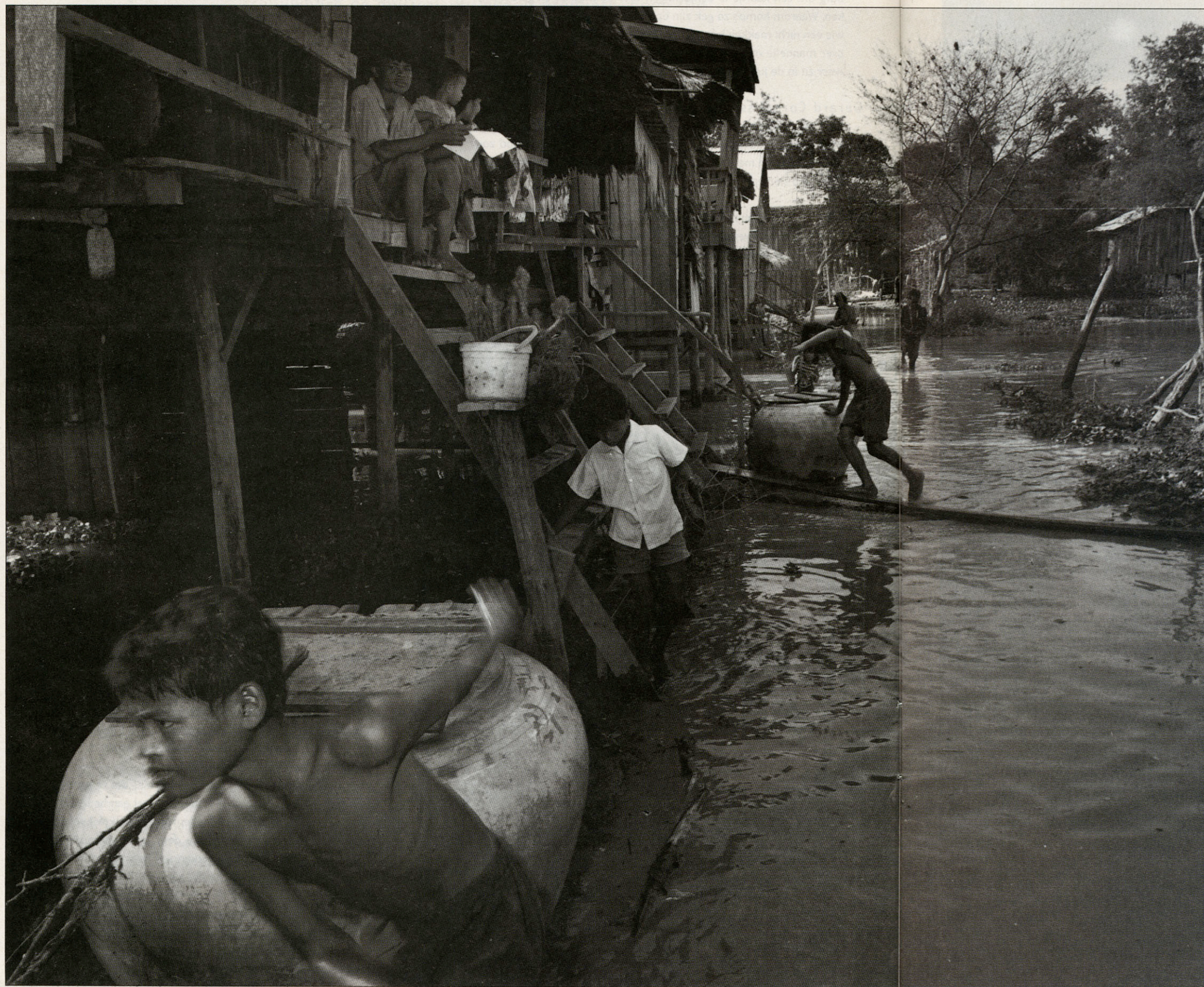

Tim Krabbé bezoekt Artsen Zonder Grenzen in

Een vissersdorpje aan de rand van Pnom Penh. Op zoek naar arme gezinnen.

Knekelhuis Cambodja

Om aandacht te vestigen op haar werk, nodigde Artsen Zonder Grenzen een aantal gerenommeerde schrijvers uit vestigingen te bezoeken in de Derde Wereld. Tim Krabbé vertrok met de nodige angst naar het Rode Khmer-gebied in Cambodja

Door Tim Krabbé
Fotografie Carl de Keyzer

Toen ik van wintersport terugkwam, vertelden vrienden me dat er een prijs van achtduizend dollar op mijn hoofd was gezet. Ik zou immers naar Cambodja gaan, waar de Rode Khmer van Pol Pot nog steeds van plan is de heilstaat, die Cambodja van 1975 tot 1979 was, en die aan anderhalf miljoen Cambodjanen het leven kostte, opnieuw te vestigen. Moord op Westerlingen, om hun regeringen te straffen voor hulp aan de legale regering, is een van hun tactieken.

Op zoek naar dit bericht vond ik een *ander* bericht over Cambodja: de Rode Khmer had een trein overvallen, en negen passagiers vermoord. En het verhaal over de hoofden bleek letterlijk opgevat te moeten worden: een afgehakt Westers hoofd levert de Rode Khmer-strijder een premie van achtduizend dollar op; veertig jaarsalarissen. Ik faxte naar Phnom Penh dat mijn achting voor Artsen Zonder Grenzen zeer was gestegen, en dat ik misschien toch maar niet kwam.

In het kader van haar *Internationale dag Voor Volken in Nood* had Artsen Zonder Grenzen schrijvers en fotografen uitgenodigd om een land te

bezoeken waar zij actief zijn. Ik koos Cambodja omdat het exotisch klonk, en omdat het me er relatief veilig leek. Het is een van de armste en zieligste landen van de wereld. In de laatste dertig jaar doorstond het de bombardementen van Amerika (1969-1973: driehonderdduizend doden), het regime van Lon Nol met gevechten tegen Vietnam en de guerrilla van de Rode Khmer (1970-1975: enkele honderdduizenden doden), Pol Pot (1975-1979: anderhalf miljoen doden, een half miljoen vluchtelingen), de Vietnamese bezetting van 1979 tot 1989, en pas de laatste vijf jaar een wankel democratie met nog steeds duizenden doden per jaar door de voortgaande guerrilla van de Rode Khmer.

Koning Norodom Sihanouk zelf had gezegd dat zijn land niet veilig is voor toeristen, en in juli was er een trein overvallen waarbij een tiental Cambodjanen werd gedood en drie Westerse toeristen, een Engelsman, een Australiër en een Fransman, werden gekidnappt. Hoewel er losgeld was betaald, werden ze in oktober vermoord teruggevonden. Het waren niet de eerste Westerse toeristen die in 1994 vermoord werden of spoorloos verdwenen. Niet altijd was dat met zekerheid het werk van Rode Khmers. Er zijn ook gewone bandieten, die soms met de Rode Khmer, soms met het reguliere leger samenwerken. Het leger zou soms wapens aan de Rode Khmer verkopen, met hen samenwerken (bij de treinaanslag was daar een vermoeden van), en een enkele maal zelfs *als* Rode Khmer optreden.

En dat nog afgezien van de mijnen. Er liggen er nog zo'n tien miljoen in Cambodja, en dagelijks worden er boeren op hun rijstvelden opgeblazen.